

zině, a byla mu dána možnost, by se proti nároku tomu mohl brániti. Tomuto zákonnému požadavku musí býti proto učiněno zadost bezvýjimečně a nemůže proto stačiti předpis Šu 81 něm. c. ř. s., který s procesní plnou mocí spojuje i oprávnění k procesním úkonům způsobeným žalobou navzájem, jak stěžovatel se domnívá, to tím méně, když není z tohoto zákonného ustanovení ani zcela jasno, že »procesními úkony« je míněno i přijetí žaloby navzájem. Pro tuzemskou vykonatelnost německého rozsudku, vydaného o žalobě navzájem, musí býti proto uvedena podmínka — záruka — rovněž splněna. Tomu by bylo jenom tehdy tak, kdyby procesní plnomocník žalovaného navzájem měl generální plnou moc pro přijímání žalob, což právě mělo býti prokázáno. Potvrzení (osvědčení), že procesní plnomocník měl procesní plnou moc, k tomu nestačí.

Čís. 4977.

Pozemková reforma.

Předpisu čl. 297 mírové smlouvy Versaillské nelze použiti na případ vyměření náhrady dle Šu 41 náhr. zák. Příslušníku německé říše nepřislouší nárok na s l u š n o u náhradu.

Pokud jest soud oprávněn přezkoumati rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o určení a vypočtení přejímací ceny. Státní pozemkový úřad nevystupuje tu jako strana, nýbrž jako úřad.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, R I 354/25.)

Soud první stolice (zemský soud v Praze) vyhověl pouze částečně stížnosti vlastníka zabraného majetku, příslušníka říšskoněmeckého, do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, jímž byla stanovena přejímací cena za zabraný majetek. Rekursní soud nevyhověl stížnosti vlastníka. Důvody: V tomto případě jedná se o zabrání velkého majetku pozemkového ve smyslu zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. Při tom má se cena přejímací za zabraný statek určiti dohodou a, nedošlo-li k ní, rozhodnutím Státního pozemkového úřadu (§§ 44 a 46 náhradového zákona). Ocenění převzatých nemovitostí provede pozemkový úřad podle předpisů zákona náhradového, který v Šu 41 stanoví, že, pokud nebudou závazné předpisy pro určení a vypočítání přejímací ceny vydány, stanoví pozemkový úřad cenu přejímací podle odhadu převzatých nemovitostí svými přísežnými znalci na místě samém dle zásady odstavce prvního téhož zákona hledíc k ustanovení §§ 42 až 43 tohoto zákona. Zákon takový vydán byl dne 21. ledna 1921 pod čís. 53 sb. z. a n. a doplněn nařízením vlády ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n. Dle tohoto zákona zjišťuje se základní cena tabulkami. Z toho nadevší pochybnost plyne, že ocenění zabraného statku má se státi dle těchto zvláštních předpisů, a nelze proto souhlasiti s názorem stěžovatelovým, že v tomto případě jest se řídití zásadami nesporného patentu, když zvláštní zákon opak toho stanoví. Pokud pak jde o posouzení nároku na náhradu, odvolává se stěžovatel na smlouvu Versaillskou, zejména na ustanovení Šu 297, poněvadž je příslušníkem německého státu, a hledí z toho vyvoditi, že mu přísluší obecná cena za-

braného majetku dle dnešních cen. § 35 náhradního zákona stanoví sice, že předpisy o poskytování náhrady za zabraný statek neplatí vzhledem ku §u 9 záborového zákona pro majetek příslušníků nepřátelského státu, pokud tomu neodporují mírové smlouvy, ale z toho nelze ještě vyvoditi, že by příslušníci cizích států měli býti na tom lépe než příslušníci zdejšího státu. Stanovil-li Státní pozemkový úřad náhradní cenu dle tohoto zákona, ač ani k tomu nebyl povinen, není to v rozporu s ustanovením §u 297 mírové smlouvy, který mluví nanejvýše o slušné náhradě. Za takovou dlužno jistě považovati tu, která ve stejných případech přiznává se příslušníkům zdejšího státu dle platného zákona. Také z úmluvy mezi československou a německou vládou nelze pro ocenění zabraného statku ničeho vyvoditi. Dle §u 46 náhradového zákona může se stížnost do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu o přejímací ceně opíratí jen o to, že nebylo přihlíženo ku předpisům §§ 42 a 45 náhr. zákona, a nebylo šetřeno zvláštních předpisů pro určování a vypočítávání přejímací ceny [§ 41 (2)]. Z toho plyne, že soud musí se obmeziti na přezkoumání toho, zda předpisů těchto bylo skutečně šetřeno a k nim přihlíženo. A tu ani stěžovatel netvrdí, že by některý z těchto předpisů nebyl dodržen. K dohodě nedošlo a proto byl pozemkový úřad povinen o ceně přejímací rozhodnouti. Zaveul proto řízení o přejímací ceně, k němuž dle §u 43 náhr. zák. je oprávněn, a, skončiv je ustanovil rok ku dni 20. ledna 1923 ku nahlédnutí do odhadního elaborátu. Při ocenění řídil se předpisy, obsaženými v zákoně ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., v zákoně ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n., v zákoně ze dne 21. ledna 1921, čís. 53, v nařízení vlády ze dne 7. srpna 1922, čís. 222 sb. z. a n. a v nařízení ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n., které jediné pro ocenění zabraného majetku jsou směrodatny. Soudu nepřisluší zkoumati, zda výše každé jednotlivé ceny odpovídá skutečné ceně a zda všechny věci byly oceněny, když pozemkový úřad cenu jednotlivých věcí dle pozemnostních archů, katastrálního výnosu, tabulek a na základě znalců vyšetřil a řádně stanovil. Nabízel-li pozemkový úřad stěžovateli při dohodování přejímací ceny větší peníz, než zjistil na základě platných předpisů, nemůže tato okolnost ničeho měniti na věci, když nezávazně nabízená cena přijata nebyla a tudíž pozemkový úřad vázati nemůže. Řízení oceňovací skončeno bylo dne 9. ledna 1923, nařízení vlády ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n. nabylo platnosti dnem vyhlášení jeho, t. j. 16. října 1922. Z toho plyne, že nařízení toto platilo i pro určení ceny přejímací, když tato ještě stanovena nebyla. Zákonem ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n. a nařízením ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n. není řečeno, že přírážka při převzetí půdy s budovami musí činiti 10%, nýbrž stanoví jen, že nesmí převyšovati 10%. Jest proto zůstaveno pozemkovému úřadu, aby tuto přírážku dle svého uvážení až do výše 10% stanovil. Přiznal-li pak 5%, není to nijak v rozporu s ustanovením tohoto zákona. Má proto rekursní soud za to, že pozemkový úřad šetřil a přihlížel při zjišťování přejímací ceny ku předpisům shora uvedeným a že porušení jich se nestalo.

Nejvyšší soud k dovolací stížnosti vlastníka zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil soudu prvé stolice, by doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

I. Stěžovatel nevystihuje smyslu Šu 35 náhr. zák., když se ho dovolává ve svůj domněle bezpečný prospěch, kdežto § ten právě jest pro něj výsadou spíše nežádoucí (*privilegium odiosum*). Neboť, praví-li tento předpis, že ustanovení o poskytování náhrady vzhledem k Šu 9 záb. zák. neplatí ohledně majetku příslušníku nepřátelských států, leda že by tomu odporovaly mírové smlouvy uzavřené ve světové válce, a praví-li pak dovolaný zde § 9 záb. zák., že zvláštním zákonem provede se zásada, že majetek příslušníku nepřátelských států bude převzat bez náhrady, znamená to, že i majetek stěžovatele jako příslušníka německé říše, a tudíž ve smyslu tohoto na nepřátelství světové války myslícího ustanovení příslušníka nepřátelského státu, měl by převzat býti bez náhrady, a za náhradu leda jen, žádají-li to mírové smlouvy, zde tedy smlouva Versaillská. Uzná-li se tedy, že tato smlouva nedovoluje převzítí jeho majetek jako příslušníka německé říše bez náhrady, pak ovšem přísluší mu náhrada, i jest arci otázka, jaká: zda totiž jen tatáž jako příslušníkům Čs. státu, tož právě jen podle náhradového zákona, či jiná, což by bylo možné jen tehdy, kdyby mírová smlouva sama náhradu tu určovala a určovala ji jinak. A tu se hned namanuje otázka, zda to možno, aby Čs. zákonodárce, který zde příslušníky nepřátelských států staví před možnost převzetí bez náhrady, obratem ruky chtěl je zase u porovnání se svými vlastními příslušníky naopak favorisovati a přiznávat jim po případě náhradu vyšší, než těmto. Zajisté nikoli. Pak-li že jim náhrada přísluší bude, nemá býti dle úmyslu zákonodárce vyšší než náhrada dle náhradového zákona, protože — a to právě dokazují § 35 náhr. zák. a § 9 záb. zák. — příslušníci nepřátelských států jsou u něho v nemilosti, pak ale je vyloučeno, že by jim chtěl nadržovati. Tím jest řečeno vše. Mínil-li nižší stolice k tomuto bodu, aby s domácími nakládáno bylo »hůře« než s cizinci (I. stolice) nebo s těmito »lépe« než s oněmi (II. stolice), tedy to samo o sobě bez bližšího průkazu není tak příliš jasné, jak se jim [tuto zdá, a Dr. Verdross v článku v *Jur. Wochenschrift* str. 1318 n. n., na nějž se stěžovatel odvolává, velmi horlivě snaží se dokazovati opak. Ale i on zapomíná — a už proto nemá ani on pravdu — že není zde co činiti prostě jen s cizinci, s jakými pouze i on neustále operuje, nýbrž ve smyslu zákona s příslušníky nepřátelských států, což je vůči ohromnosti škodných následku tohoto nepřátelství, totiž světové války, tak důležitý moment, že všechno pősavadní mezinárodní právo mírové před ním ustoupiti musí, k čemuž doložiti dlužno, že zrušení válečných opatření učiněných o nepřátelském majetku, které v písm. a) čl. 297 nařizeno Německu, není nařizeno mocností sdruženým a spojeným, naopak těmto se v písm. b) téhož článku dává právo, ještě potom, kdy smlouva nabude působnosti — čímž pomine stav válečný a nastane mírový (viz níže) — s majetkem německých příslušníků určitá opatření učiniti, pak-li už v době nabyté působnosti jim náležel, k čemuž srovnati dlužno písm. d) článku a §§ 1—4 přílohy, a úmluvu čís. 359/22, kterou se to v tuzemsku provádí. Aby se jednalo prostě o cizince, musili by to býti příslušníci jiných států než nepřátelských. Dnes arci nutno říci už jen

»bývalých nepřátelských států«, ale v době vydání záborového zákona válečný stav ještě trval. Dle posledního odstavce úvodu smlouvy Versaillské končí stav válečný dobou, kdy smlouva ta nebude působnosti. Působnosti pak nabyla dle závěrečných předpisů pro každou mocnost dnem, kdy byla složena její ratifikace, což se stalo dle doložky pro Československo dne 10. ledna 1920 a současně i pro Německo. Avšak záborový zákon se svým hořejším § 9, v němž o příslušnících nepřátelských států ustanoveno, nabyl působnosti již 24. dubna 1919 a § 35 náhr. zák., jenž arci nabyl působnosti teprv 12. května 1920, tedy po Versaillské smlouvě, jest jen důsledkem a provedením §u 9 zák. Ale k tomu ještě doložití sluší, že doložka sama praví, že smlouva nabyla dnem 10. ledna 1920 »mezinárodní« působnosti, t. j. tedy působnosti mezi smluvními mocnostmi, kdežto vnitrostátní působnosti mohla nabýti teprv vyhlášením ve sbírce zákonů, jež se stalo dne 22. června 1921, tedy teprv po náhradovém zákoně. Pak-li by ovšem mírová smlouva příslušníkům německé říše dávala co do náhrady přednost před tuzemci, jak tomu stěžovatel chce, pak arci by zákon a mírová smlouva byly mezi sebou v rozporu a bylo by řešiti otázku, co je pro vnitrostátní právo normou silnější, zda zákon či smlouva. Ale na to nepřijde, neboť ani tu nemá stěžovatel pravdu, jak se níže pod II. ukáže. Zde, aby vyřízen byl náhled Verdrossův, v nějž stěžovatel zvláštní naději skládá, jenž však se zakládá podstatně, jak sám Verdross uznává, na mylném, ač bona fide věřeném podkladu t. zv. obchodních a usídlovacích smluv, jež prý, majíce (v tom ten omyl) za to, že stát ani své vlastní občany nemůže bez úplné náhrady vyvlastniti, cizince na roveň staví domácím v přesvědčení, že tedy ani cizincům vlastnictví bez úplné náhrady odníti nelze — budiž jen ještě doloženo, že dle něho sluší prý předpokládati, že zákon nechce býti v rozporu s mezinárodním právem, a když tedy prý pozemkové zákony nepraví výslovně, že chtějí postihnouti i cizince, lze prý výkladem cizince z nich vyjmouti, pak-li ale to nedopadá, tož prý dlužno se cizincům práva svého na plné odškodnění domáhati v mezinárodním reklamačním řízení. Na to odvětit dlužno, že zákon právě aspoň zcela výslovně na ty cizince se vztahuje, kteří jsou příslušníky bývalých nepřátelských států, a že otevřená mezinárodní cesta reklamace, čelící ať už k odstranění zákona neb k exempci reklamanta z něho, nemůže míti vlivu na soudní rozhodnutí na základě tohoto posud existujícího a tedy platného zákona.

II. Stěžovatel má za to, že mu dle čl. 297 smlouvy Versaillské přísluší slušná náhrada za jeho zabraný majetek, že však slušnou není náhrada vyměřená v cenách let 1913—1915, jakou § 41 náhr. zák. přiznává. Aby světle viděti bylo, že se stěžovateli křivda neděje, když se naň náhradový zákon použije, je třeba význam a dosah článku 297 Versaillské smlouvy, pokud jde o projednávanou otázku, dobře si uvědomiti. Dlužno tedy zabývat se obsahem jeho. Praví, že: 1 i t. b) každá mocnost spojená a sdružená — jakou je dle úvodních formulí smlouvy i Československo — vyhrazuje si právo zadržeti a likvidovati veškerý majetek, náležející příslušníkům německým a nalézající se na jejím území, a že mocnost ta provede likvidaci jeho podle svých zákonů;

lit. c): náhrada vyplývající z výkonu tohoto práva určí se podle způsobu ocenění a likvidace stanoveného zákonodárstvím země zadržující a likvidující; lit. h) č. 2 a l. 2: je-li stát, jenž provedl likvidaci, nový — a takovým jest i Čs. stát — musí výtěžek likvidace vyplatiti přímo vlastníku. Dokáže-li vlastník před rozhodčím soudem (rozsudím), že podmínky prodeje neb opatření, státem tím mimo rámec jeho obecného zákonodárství učiněná (to je smysl francouzského a anglického textu, jemuž český překlad neodpovídá), byly nespravedlivě na újmu ceně, rozhodčí soud (rozsudí) bude moci přiznati oprávněnému slušnou náhradu, kterou mu bude musit zaplatiti stát ten. Této otázky zhostil se rekursní soud tím, že náhradu dle Šu 41 náhr. zak. vyměřenou shledává slušnou, když prý se s ní i tuzemec spokojiti musí. To arci není důvodem, neboť nejde tu o slušnost mravní, nýbrž o slušnost ceny, tedy její přiměřenost věcnou, vždyť sama smlouva mluví o újmě na ceně, jež se nespravedlivě stala následkem opatření, nesrovnávajícího se s obecným zákonodárstvím státu, a »slušnou« náhradou (francouzský a anglický text, jenž jsou authentické, mají zde výraz *équitable*) má patrně vyrovnána býti ona újma, takže by jen bylo otázkou, má-li se ustanovení Šu 41 náhr. zák., vyměřující cenu dle let 1913—1915, pokládati za normu obecnou (francouzsky a anglicky *général*), či zvláštní, což právě je důležité, ježto smlouva nemluví prostě o nesrovnalosti se zákonodárstvím státu, nýbrž o nesrovnalosti s jeho zákonodárstvím obecným. Případnějším zdá se mínění prvního soudu, jenž má za to, že předpis o slušné náhradě dán jest jen pro rozhodčí soud, v něm zmíněný, nikoli i pro Státní pozemkový úřad a tedy ani pro soudy vnitrostátní, pro něž by závazný byl jen zákon náhradový. Ale proti tomu namítnouti dlužno, že předpis o slušné náhradě není toliko formální, daný pouze pro řízení před tím kterým tribunálem a tedy jen pro rozhodnutí tohoto tribunálu, nýbrž materiální, určující výši nároku oprávněncova a závazný tedy pro každý tribunál neb úřad, jenž o nároku tom rozhoduje. Vždyť jest obsažen vlastně již v předpisu lit. c), jenž platí vůbec, ne pouze pro rozhodčí tribunál, a jehož odkaz na zákonodárství země při vyměřování náhrady musí býti právě vzhledem k lit. b) rozuměn a vyložen v ten rozum, že se i v něm míní zákonodárství obecné, načež obě ustanovení jsou v úplném souladu. Náзор prvního soudu je zrovna tak nepřipadný, jako kdyby kdo některý materiální předpis vindikoval jen pro jednu stolicí, nikoli však i pro druhou, nebo pouze pro úřad správní, nikoli však i pro soud, udá-li se mu o věci potom rozhodovati (na př. dle Šu 105 úst. list.) a pod. To by právní řád byl sám v sobě rozdělen. Ale otázkou je, zda se čl. 297 na projednávaný případ vůbec vztahuje. Odpověď: nevztahuje. A to z důvodů:

Mírová smlouva, jak už shora pod I. uvedeno, nabytím své působnosti zakončuje válečný stav a tudíž nepřátelství, pořádá tedy poměry z válečného nepřátelství vyvěrající, napravujíc škody z něho vzniklé, naprosto však není jejím úmyslem a předmětem jíti za tuto mez a dávatí direktivy také pro úpravu mírových poměrů, zvláště též mírového hospodářství mocností spojených a sdružených jakožto mocností vítězných, tedy direktivy pro jich mírové zákonodárství, což by se ne-

snášelo nejen s touto jejich prerogativou, ale ani s jejich souverenitou. Čs. zákonodárství záborové však je zákonodárstvím mírovým, nemá s válkou a nepřátelstvím s Německou říší co činiti, neboť sleduje cíle čistě vnitrostátní, úpravu agrárních poměrů uvnitř státu ve směru sociálně reformním. Čs. státu samotnému musí býti ponecháno, aby si domácnost svou zařídil, jak sám za dobré uzná a sledoval zákonodárství, o němž má za to, že mu půjde k duhu. Jde tu čistě o poměr jeho k jeho vlastnímu obyvatelstvu (§ 1 obč. zák.), jež v sobě ovšem zahrnuje i cizince v jeho území obývající neb svým nemovitým majetkem zde osazené a mající tudíž ohledně majetku toho stejné povinnosti s domácím občanstvem (§§ 33, 286 a zvláště 300 obč. zák.), zkrátka o výsostní poměr státu k jeho vlastnímu území, k jeho vlastní půdě. Že zákonodárství záborové jest mírové, dokazuje pak právě to, že se vztahuje i k vlastnímu občanstvu. Arciť § 9 zák. a § 35 náhr. zák., připouštějící z pravidel, daných zákonodárstvím agrárněreformním výjimku pro příslušníky nepřátelských států, spadají tímto vyjimečným ustanovením, ale právě jen jím, do opatření protinepřátelských, ne sice už proto, že ustanovení to vydáno ještě za doby válečné, nýbrž proto, že obrací se proti nepřátelům ze světové války. Ale i to je lhůstojno, protože opatření zůstalo jen na papíře, a nebylo ho použito, a proti pouhé existenci právní normy nelze si stěžovati, nýbrž teprve až pro porušení práva, které nastalo použitím takové normy. V daném případě ale naopak Státní pozemkový úřad, pominuv tuto normu — o níž tedy netřeba ani vyšetřovati, zda vůči mírové smlouvě platí čili nic — použil i na stěžovatele práva mírového, daného v zákonodárství agrární reformy pro vlastní občanstvo a příslušníky států cizích, jež v nepřátelství s Čs. státem nebyly. Nelze tedy, aby stěžovatel v případě normy mírové odvolával se na normu válečnou. Kdyby byl Čs. stát už za války býval samostatným a byl vydal ono nepřátelům nepříznivé ustanovení §u 9 zák. a po válce byl teprve zavedl ostatní agrární reformu, tu by, když by se nyní na stěžovatele užilo také poválečné reformy, bylo zcela jasno, že to s oním válečným zařízením nepřátelům nepříznivým, ale neužitým, nemá co činiti; v podstatě ale je to pořád totéž, i když obojí úprava vydána současně, ale ona pro nepřátele určená neupotřebena. Věc má se tedy tak, jakoby § 9 zák. a § 35 náhr. zák. se svým opatřením proti nepřátelům vůbec neexistovaly a záborová akce, i pokud se provádí proti někdejšími nepřátelům, nespadá nikterak pod čl. 297 Versaillské smlouvy, neboť nejde při ní o právo »zadržeti a likvidovati« nepřátelský majetek ve smyslu lit. b) článku toho, t. j. právě z důvodu této smlouvy a k jejímu účelu, takže také ani povinnost Německa v lit. i) stanovená, odškodniti své příslušníky, nenastala, nýbrž důvod a účel záboru i u příslušníků německé říše a ostatních bývalých nepřátelských států je týž, jako při záboru majetku domácích příslušníků, který jistě nespadá pod čl. 297 Versaillské smlouvy, ježto tito nejsou nepřátely: totiž uspořádání domácích agrárních poměrů podle požadavků sociální spravedlnosti. Z toho jde, že, není-li tu vůbec případ čl. 297 Versaillské smlouvy, není dána ani jeho zásada slušné náhrady ani příslušnost inaugurovaného v něm rozhodčího soudu. Kdyby se soud ten prohlásil

za příslušna, osoboval by si judikovati o čs. záborovém a tudíž úplně vnitřním mírovém zákonodárství, k čemuž mu mírová smlouva nedává právo. Nejde-li ale vůbec o případ čl. 297 smlouvy, nejde také o případ spadající pod ustanovení úmluvy čís. 359/22 sb. z. a n. (str. 1605), ježto tato článek 297 smlouvy pouze provádí. Poněvadž tato úmluva o záboru se nezmiňuje, je zřejmo, že ani smluvní mocnosti, t. j. Čs. stát a Německo záborovou akci, třeba čelila i proti příslušníkům Německa, pod čl. 297 Versaillské smlouvy nepodřadily. K otázce práva mezinárodního pak ještě toto: Odvolává-li se Verdross na čl. 298 písm. b) smlouvy, který stanoví, že Německo zavázáno je, nepodrobovati majetek příslušníků mocností spojených a sdružených, tedy ani čs., žádným opatřením, jež by byla na újmu vlastnictví, leda že by jimi zároveň rovněž postihlo i majetek příslušníků svých vlastních, a že je povinno zaplatiti přiměřenou náhradu, kdyby proti tomu jednalo: tedy odvětití sluší, že, nehledě k tomu, že tento předpis zdá se zřejmě spokojovati s pouhým rovným postavením, takže z něho těžko dovozovati nějaké předprávi příslušníků mocností spojených a sdružených, tož Verdross, jenž předprávi to z něho vyčítá a to pro »cizince« vůbec, pokládá to jer za aplikaci své domnělé všeobecné mezinárodní zásady, přehlédl naprosto, že k předpisu tomu patří také úvod článku a dle toho že se předpis vztahuje jen na majetek dle čl. 297 písm. a) a f) vrácený. t. j. nepřátelských opatření naň uvalených sprostěný a vlastníku vydaný, nemá tedy platnost všeobecnou, t. j. pro všecek majetek, jakou on mu připisuje. Neměl snad také pustiti se zřetele, že z tak zv. statut realních právě zásada vtělená do Šu 300 obč. zák., že nemovitosti podléhají zákonům svého teritoria, platila, pokud jde o nemovitosti jako individuality na rozdíl od věcí hromadných, bezvýminečně a bez námítky (Unger, System I. str. 155, 158, 159, 171—176), a to zvláště také na půdě celého Německa, a že pod tuto zásadu patří i případ vyvlastnění, zahrnut jsa ve všeobecném výrazu »ztráty vlastnictví«, jehož Unger (176) užívá, že tedy nemovitosti, podrobeny byvše vyvlastňovacím zákonům svého místa, vyňaty byly tím z dosahu a vlivu všech norem ostatních, tož cizokrajných neb mezinárodních, takže tedy by se musil vésti důkaz, že právě ohledně nemovitostí se mezinárodní právo změnilo a jakou cestou, zda smlouvami či praxí, a v jakém rozsahu a směru, což Verdross ale naprosto pomijí, neboť dovolané smlouvy se sověty, jež z vojenských neb hospodářských důvodů podrobiti se musily, stipulují jen slib sovětů vůči té které druhé smluvní straně (výjimka) a ne i naopak (disparita), netýkají se tedy vůbec poměrů ostatních států na př. právě mezi Československým státem a Německem, nevztahující se vůbec na území někdejších statut realních, a příklady mezinárodní rozhodčí jurisdikce u Verdrosse uvedené (V.), jakož i Haagská úmluva z roku 1907 (II.) týkají se věcí movitých, až leda na případ portugalský, kde to není zřejmo. Otázka: Mohl by výrok rozsudího stranami dobrovolným smírem — ne z právní povinnosti — dosazeného (§ 577 c. ř. s.) zakládati obyčejové právo, a pak-li ano, stačí již výrok jeden? A druhá: Dejme tomu, že čl. 298 b) Versaillské smlouvy stipuluje pro příslušníky mocností spojených a sdružených přiměřenou náhradu i pro případ, že ji Německo svým vlastním příslušníkům nedá: tak když se to vztahuje

jen na majetek za války Německem nepřátelům konfiskovaný a nyní dle smlouvy vrácený, neplyne z toho, že ohledně jiného majetku toto výhodnější postavení druhé smluvní strany neplatí? Kdyby ta zásada v mezinárodním právu už platila vůbec, proč by ji byla smlouva stanovila jen pro výjimečný majetek čl. 297 a) a f), proč nehájí smlouva takto majetek všecek? Jistě že mezinárodní právo v otázce naší je velmi nejasné a neurčité, teprv se hledající, ale najisto zásada Šu 300 obč. zák., že nemovitosti podléhají výsostnímu právu svého teritoria, zůstává v tomto zmatku sloupem posud nepodrytým a pevně stojícím. Se zadostiučiněním musí tu citován býti Walker, *Internationales Privatrecht* Wien 1922 str. 270 a násl., jenž praví, že jen málo vět mezinárodního soukromého práva je tak všeobecně uznáno, jako věta, že nemovitosti podléhají *legi rei sitae*, a dále, že je to zásada, která je tak samozřejmá a tak povaze věci odpovídá, že ji netřeba teprve odůvodňovat, a že zvláště také i vyvlastnění řídí se zákony položené věci. Tu lapidárně potvrzen výsledek hořejšího vyšetřování, a to i ohledně věcí movitých, o nichž táž kniha praví, že zde náhledy se různí (str. 285 a násl.). Kdyby byl Verdross především k této souborné knize přihlédl, nebyl by se mohl odvážiti, tak starou a přirozenou zásadu jako je při nemovitostech *lex rei sitae*, bezdůvodně bráti v pochybnost.

III. Když tedy věc posuzovati jest dle domácího zákonodárství, pak nastává otázka mezi stěžovatelem a nižšími stolicemi sporná, v jakém rozsahu rekursní soudy mají přezkumovati rozhodnutí Státního pozemkového úřadu. § 46 odstavec druhý nové znění náhr. zák., opraví-li se jeho stylisace, v níž omezující věta zahájena spojkou »pokud«, patří k oběma případům stížnostních důvodů, kdežto dle ducha a smyslu zákona patřiti chce toliko k prvnímu z nich, stanoví tolik, že stížnost může se opírat jen o tyto dvojí důvody: a) pokud pro určení a vypočtení přejímací ceny dány jsou zvláštní předpisy, tedy jen o to, že nebylo šetřeno těchto předpisů, jimiž je vládní nařízení ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n., změněné nařízením ze dne 21. září 1922, čís. 296 sb. z. a n.; b) jinak jen o to, že nebylo šetřeno předpisů §§ 42 a 45 náhr. zák. Ad a) dlužno vytknouti, že stěžovatel žádá, aby soud přezkumoval správnost a tudíž platnost cit. nařízení, ale žádá to neprávem. § 41 stanoví totiž v odstavci prvním, že cenou přejímací jest cena vyplývající z průměru cen placených v letech 1913—1915 při prodeji hospodářských celků ve výměře přes 100 ha z volné ruky, a v odstavci druhém, že vláda se zmocňuje, by nařízením vydala předpisy závazné pro určení a vypočítávání přejímací ceny dle zásady odstavce prvního. Když pak vláda hořejším nařízením předpisy ty vydala, míní stížnost, že soud musí je a zvláště tabulky k nim připojené zkoumati, zdali opravdu vyhovují zásadě odstavce prvního, zda zejména cena tabulek jest cena let 1913—1915. Ale nehledě k tomu, že stěžovatel neudává, v čem má býti chyba, nedojde tu vůbec na právo Šu 102 úst. list., by soud legálnost nařízení přezkumoval, protože zákon svým hořejším ustanovením Šu 46, odstavec druhý náhr. zák. ad a), že pokud vydány jsou zvláštní předpisy pro oceňování, může se stížnost opírat jediné o to, že předpisů těch šetřeno nebylo, mu je odňal, neboť dle toho nemůže

se stížnost opírá o to, že předpisy ty se zákonem nesouhlasí. Toto zařízení je nutné, protože jinak by byla vydání těch předpisů zcela illusorní, a byl by zákon prostě mohl naříditi zachovávání zásady odst. prvního Šu 41. Jinak aby se dosah obou stížnostních důvodů a) i b) spolehlivě vyměřiti mohl, dlužno si napřed uvědomiti, v jaké vlastnosti vystupuje Státní pozem. úřad, když cenu stanoví. Mylný je náhled stěžovatelův, že Stát. poz. úřad vystupuje tu jako strana, neboť v pravdě vystupuje jako vrchnost, úřad opatřený imperiem a to mocí jurisdikční, tedy přímo jako úřad judikující. Vždyť právomoc jeho záleží nikoli pouze v tom, že koná šetření, nýbrž také na základě jeho výsledků uznává o nároku náhradním stanově jeho výši. Sám zákon nazývá to rozhodnutím (§ 46), jímž to také vskutku jest, jak dle obsahu svého výroku, tak svých důvodů, které výrok podrobně odůvodňují jak ze zákona, tak z výsledku důkazů. Je to zrovna tak nález, jako soudní výrok, stanovící náhradu při jakémkoli vyvlastnění na př. k účelům železničním. Není to tedy jednostranný projev strany, jakým by to bylo, kdyby to byl pouhý návrh na soud, aby o ceně rozhodl. Z této povahy nálezu Státního pozemkového úřadu jako rozhodnutí úřadu judikujícího podává se dvojí: 1. že rozhodnutí soudu o stížnosti do něho podané může býti i povahy reformativní a nikoli pouze kasační, jakým jest na př. při výpovědi z hospodaření, kterou, ježto jest pouhým jednostranným prohlášením strany, soud nemůže měniti, nýbrž jen buď zrušiti anebo stížnost do ní podanou zamítnouti; 2. že tam, kde předpisy a) a b) stanoví jistou maximální neb minimální hranici, zůstavující vyměření v rámci těchto hranic uvážení Státního pozemkového úřadu, nemůže uvážení toto, nepřestoupí-li vytyčené hranice, býti stížností bráno v odpor, a nemůže je soud přezkumovati (leď že, kdyby okolnosti pro uvážení důležité nebyly vyšetřeny, může je zrušiti), neboť pak nelze říci, že předpisů těch nebylo šetřeno, jak norma stanovící objem stížnosti — a) a b) — výslovně předpokládá. Zkoumáme-li jednotlivé body stížnosti v rámci předpisů a) a b), takto pojatých, dospějeme k těmto výsledkům: 1. Nárok, by přiznána byla cena Státním pozemkovým úřadem roku 1922 stanovená, je bezdůvodný, protože toto stanovení nebylo ani dohodou ve smyslu Šu 44 (2), ani rozhodnutím ve smyslu Šu 44 (1) náhr. zák., nýbrž pouhým jednáním o dohodu, na kterou stěžovatel nepřistoupil, v kteréž příčině se odkazuje na podrobné vyličení prvního soudu, a nebyly tedy porušeny předpisy §§ 42 a 45 náhr. zák. 2. Stěžovatel uplatňuje, že přejímací cena je špatně vypočtena, protože nesprávně zjištěn čistý katastrální výnos, jeden to ze složek výpočtu. Této námitce čelil první soud tím, že prý Státní pozemkový úřad zjistil, že tvrzených stěžovatelem diferencí není, ale to je vývod nepřipustný, neboť popírá-li se v stížnosti správnost dat katastrálních, jež Státní pozemkový úřad vzal při výpočtu za základ, tedy potom právě musí rekursní soud věc vyšetřiti, čímž udání jest správné a na základě toho rozhodnouti. Je-li pravda, že cifra výnosu jest větší, pak porušeny byly předpisy a) a b) a připojených k nim tabulek, dle nichž cifra ta jest rozhodujícím činitelem, i bylo proto nutno usnesení obou nižších stolic zrušiti a první stolicí příslušné šetření a nové rozhodnutí uložit. 3. Přirážka 50% dle původního nařízení a) Šu 3 (2) stěžovateli nepřisluší, protože napadené rozhodnutí Státního pozemkového úřadu

vyneseno dne 17. ledna 1924, v tu dobu však již platila novela a), která vešla v platnost 16. října 1922 a dle níž přírážka ta nesmí překročiti 10%. Přiznal-li Státní pozemkový úřad 5%, držel se v mezích tohoto předpisu, a poněvadž také všecy dle toho předpisu pro arbitrétní vyměření této přírážky rozhodné momenty kladně neb záporně zjistil a k nim přihlížel, jest tento bod stížnosti planý. Doba zamýšleného převzetí není tu rozhodna, nýbrž doba, kdy novela vstoupila v účinnost, neboť obdoby Šu 42 a), jenž jedná o srážce a tedy o předmětu zcela různém, užití tu nelze. 4. Ohledně ovocných a planých stromu odkazuje se na odůvodnění prvního soudu, jež stěžovatel ve své stížnosti na vrchní soud nevyvrátil. Předpisy a) porušeny nebyly, neboť ovocné stromy byly dle Šu 11 (2) nař. čís. 53/21 odhadnuty, správnost ceny znalecky nalezené však soud přezkoumávati nemůže; bráníť tomu předpis a), když se netvrdí porušení předpisu Šu 41 (3) náhr. zák. v Šu 11 (2) cit. nař. dovolaného resp. Šu 43 (1) náhr. zák. citovaného v Šu 41 (3) tamže. 5. Co se týče pily, nemůže stěžovatel odhadem svým, který prováděl v první stížnosti, čeliti odhadu odbornému. Ostatně ani v druhé stížnosti nesnaží se ukázati, že a v čem předpisy a) a b) byly porušeny. Přezkoumavati správnost odborného odhadu však soud, jak už pod 4. podotčeno, nemůže. 6. Že by právo zavodňovací ve prospěch luk zřízené, byť i v knize vodní zapsáno bylo, tvořilo samostatný majetek, jež by dle Šu 11 (1) cit. nař. čís. 53/21 bylo také samostatně odhadnouti, je naprosto násilné, naopak zavodňovací právo nutně patří k lukám jako právo s jich držením spojené, takže cena jeho dle cit. Šu 11, 1 zahrnuta je již v ceně luk vypočtené dle tabulek.

Čís. 4978.

Zavázal-li se kupitel prodávati nemovitosti, že mu zaplatí převodní poplatky, není prodávatel oprávněn domáhati se na kupiteli, by mu (prodávati) převodní poplatky zaplatil již proto, že mu byly předepsány, avšak jím dosud nezaplaceny. Prodávatel jest však i za tohoto stavu věci oprávněn domáhati se na kupiteli, by zaplatil poplatky přímo u finančního úřadu.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1925, Rv I 509/25.)

Žalovaný ukoupil od žalobců nemovitost a zavázal se v kupní smlouvě, že zaplatí převodní poplatky. Žalobci, obdrževše platební rozkaz na převodní poplatek, domáhali se na žalovaném, by jim poplatek ten zaplatil. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, o dovolací soud žalobu pro tentokráte zamítl. Důvody: Platební rozkaz berního úřadu ze dne 24. června 1924 zakládá solidární závazek žalobců a žalovaného k placení převodního poplatku, jak také výslovně jest v něm uvedeno. Třeba že strany mezi sebou ujednaly, že poplatky z převodu, o které jde, ponese žalovaný, přece jest žaloba předčasnou, neboť žalovaný nezavázal se ve smlouvě k placení poplatků těch žalobcům, nýbrž mají žalobci jen na vůli, kdyby poplatek tento sami zaplatili, by se dle Šu 896, 1042 obč. zák. domáhali náhrady ná-